

"Cenab-ı Hak her şeye layıkını veriyor." deniyor. Mesela ağaçlar yürüseydi, gel deyince gelse, eğil deyince eğilse ve meyvelerini kolayca toplasak daha güzel olmaz mıydı?

"Cenab-ı Hak her şeye layıkını veriyor." ifadesi, bu dünya hayatı şartlarında ve imtihan çerçevesinde layıkını veriyor demektir. Bu dünya hayatı dar-ı hikmet ve imtihan olduğu için, her şey sebepler tahtında ve imtihan formatında veriliyor.

Bu dünya hayatında insanın fitratına konulmuş potansiyel kabiliyetler ancak sabır, meşakkat, mücadele ve aksiyon gibi şeyler ile inkişaf edebilir. Şayet her şey "*Armut piş, ağzıma düş.*" şeklinde olsa idi, dünyanın hikmet ve imtihan olma vasfı kalmazdı ve insanın manen terakki etmesi mümkün olmazdı.

Sizin ifade etmiş olduğunuz "*yürüseydi, emri dinlese idi,..*" gibi şeyler, cennet hayatında olacak şeyler. Cennet dar-ı kudret ve mükafat yeri olacağı için, orada sebepler şuurlu olup emri dinlerler ve meşakkat çekmeden her şey ayağa gelir.

"Cenâb-ı Hak, her şeye lâıyıkını veriyor. Ve maslahata göre veriyor. Eğer atâsı, in'âmı bu kaideden hariç olsaydı, senin eşeğinin kulağı senden ve senin üstadlarından daha akıllı, daha âlim olması lâzımdı..."(1)

(1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zerre.](#)